

پژوهشهای حقوقی

علمی - ترویجی

شماره ۲۸

هزار و سیصد و نود و چهار - نیمسال دوم

- استقلال یا عدم استقلال مسجد: تحلیلی بر طرح «حمایت از مدیریت، احداث، تجهیز و
نوسازی مساجد و نمازخانه‌های کشور»
بابک درویشی - کیوان صداقتی
۵
- بومی‌ها و جوامع محلی در حقوق بین‌الملل حفاظت از جانوران وحشی
ژانت الیزابت بلیک - فاطمه رضائی‌پور
۱۷
- تحلیل تطبیقی مسؤلیت مدنی مراقب نسبت به اعمال اشخاص نیازمند مراقبت در حقوق
ایران و انگلیس
علیرضا یزدانیان - الناز قدسی
۶۵
- مشروعیت عفو در حقوق بین‌الملل
مهین سبحانی
۸۵
- جرایم بین‌المللی ارتكابی داعش در پرتو عدالت کیفری
آرمین طلعت
۱۰۷
- معاهدات در گذر زمان در رویه قضایی: ارزیابی رأی دیوان بین‌المللی دادگستری در پرونده
اختلاف بین کاستاریکا و نیکاراگوئه
فرزانه سیف‌زاده
۱۳۳
- معیارهای تحدید حقوق و آزادی‌های بشر
یلدا خسروی
۱۷۱
- نقش اتحادیه ملل امریکای جنوبی در حفظ صلح و امنیت بین‌المللی و منطقه‌ای
علیرضا رنجبر
۱۹۹
- نام و علامت تجاری؛ فرایند ثبت و حقوق ناشی از آن
عیسی رجبی
۲۲۱
- جایگاه ممتاز بزه‌دیده در دادرسی کیفری اسپانیا
محمدعلی مهدوی ثابت - احسان عباس‌زاده امیرآبادی
۲۴۳

http://jlr.sdil.ac.ir/article_32046.html

نام و علامت تجاری؛ فرایند ثبت و حقوق ناشی از آن

عیسی رجبی*

چکیده:

حقوق مالکیت فکری یا معنوی به دو شاخه کلی حقوق مالکیت صنعتی و حقوق مالکیت ادبی و هنری تقسیم می‌شود که امروزه بخش مهمی از مباحث تجاری را به خود اختصاص داده است. در شاخه حقوق مالکیت صنعتی که نوشتار حاضر توجه خود را به آن معطوف داشته است موضوع‌هایی چون اختراعات، علائم و نام‌های تجاری، طرح‌های صنعتی، نشانه‌های جغرافیایی و اسرار تجاری حمایت می‌شوند که به صورت خاص بررسی و تحلیل توأمان از مقررات جدید و قدیم راجع به علامت و نام تجاری، مدنظر این مقاله قرار گرفته است.

با توجه به تازگی قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری (مصوب ۱۳۸۶) و تفاوت‌های آن با قانون ثبت علائم و اختراعات (مصوب ۱۳۱۰) و قانون تجارت (مصوب ۱۳۱۱) و کاربرد فراوان این مسأله در عرصه تجارت به نظر می‌رسد که هنوز درنگ در مفاهیم و آورده‌های مقررات جدید ضرورت دارد.

تا قبل از تصویب قانون جدید هر گاه بحث از علائم و نام‌های تجاری به میان می‌آمد به قانون ثبت اختراعات مصوب ۱۳۱۰ و قانون تجارت رجوع می‌شد که نقص‌ها و ابهام‌های زیادی در این باب داشتند و از آنجایی که با تصویب قانون جدید نگرش‌های متفاوتی در این راستا به وجود آمده؛ در این نوشتار با مقایسه مواد پیرامون علائم و نام‌های تجاری با قانون سابق و قانون تجارت پاره‌ای از نقص‌ها و ابهام‌ها رفع و برای اصلاح هر چه بهتر قانون جدید نیز پیشنهاد ارائه شده است.

کلیدواژه‌ها:

حقوق مالکیت صنعتی، علامت تجاری، علامت جمعی، نام تجاری، ثبت علامت و نام تجاری.

مجله پژوهش‌های حقوقی (علمی - ترویجی)، شماره ۲۸، نیمسال دوم ۱۳۹۴
صفحه ۲۲۱-۲۴۲، تاریخ: ۱۳۹۲/۰۲/۲۵، وصول: ۱۳۹۲/۰۲/۲۵، تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۰۶/۰۷

مقدمه

حقوق مالکیت فکری یا معنوی به دو شاخه کلی حقوق مالکیت صنعتی و حقوق مالکیت ادبی و هنری تقسیم می‌شود. در شاخه حقوق مالکیت صنعتی موضوع‌هایی چون اختراعات، علائم و نام‌های تجاری، طرح‌های صنعتی، نشانه‌های جغرافیایی، طرح ساخت مدار یکپارچه، اسرار تجاری و مقابله با رقابت نامشروع و در شاخه حقوق مالکیت ادبی - هنری، آثار ادبی و هنری از قبیل کتاب، مقاله، سرود، آثار سینمایی و نمایشنامه حمایت می‌شوند. بنابراین موضوع این نوشتار یعنی؛ علائم و نام‌های تجاری، نحوه ثبت، اعتراض به ثبت و چگونگی حمایت از آنها از مسائل شاخه مالکیت صنعتی هستند.

در نوشتار حاضر، با نگاهی توأمان به مقررات جدید و قدیم راجع به علامت و نام تجاری، نخست به مفهوم‌شناسی و تمیز آنها از مفاهیم مشابه و سپس شیوه و شرایط ثبت و همچنین حقوق ناشی از ثبت علامت و نام تجاری را به اجمال بررسی خواهیم کرد. با توجه به تازگی قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری (مصوب ۱۳۸۶) و تفاوت‌های آن با قانون ثبت علائم و اختراعات (مصوب ۱۳۱۰) و کاربرد فراوان این مسأله در عرصه تجارت به نظر می‌رسد که هنوز درنگ در مفاهیم و آورده‌های مقررات جدید ضرورت دارد.

مبحث نخست - مفهوم‌شناسی علامت و نام تجاری و تمییز آنها از مفاهیم مشابه

گفتار یکم - تعریف علامت تجاری و تمییز آن از مفاهیم مشابه

در بند الف ماده ۳۰ قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری (مصوب ۱۳۸۶)، علامت به ترتیب زیر تعریف شده است: «علامت یعنی؛ هر نشان قابل رؤیتی که بتواند کالاها یا خدمات اشخاص حقیقی یا حقوقی را از هم متمایز سازد».

در قانون قدیم (قانون ثبت علائم و اختراعات مصوب ۱۳۱۰) علائم خدماتی به صراحت به رسمیت شناخته نشده بودند. اگرچه به موجب ماده ۲۱ آیین‌نامه اصلاحی اجرای همان قانون (مصوب ۱۳۳۷)، طبقات ۳۵-۴۵ از جدول طبقه‌بندی علائم صنعتی و تجاری به خدمات اختصاص یافته بود که بر حسب اصول حقوقی (اصل ۱۳۸ قانون اساسی) به علت مخالفت با قانون عادی فاقد اعتبار حقوقی لازم بود؛ اما در قانون جدید چنان که در ماده ۳۰ مشاهده می‌شود به صراحت علائم خدماتی در کنار علائم محصولات به رسمیت شناخته شده‌اند. از جمله علائم خدماتی می‌توان به علائم مربوط به شرکت‌های بیمه، حمل‌ونقل، مؤسسات بانکی و آموزشی اشاره کرد. بند ب ماده ۳۰ قانون جدید همچنین از علامت جمعی نام برده و آن را هر نشان قابل رؤیتی تعریف می‌کند که با عنوان علامت جمعی در اظهارنامه ثبت معرفی شود و بتواند مبدأ یا هر گونه خصوصیات دیگر مانند کیفیت کالا یا خدمات

اشخاص حقیقی و حقوقی را متمایز سازد که از این نشان تحت نظارت مالک علامت ثبت شده جمعی استفاده می‌کنند. به اختصار می‌توان گفت که علامت جمعی، معرّف محصولات (یا خدمات) اعضای یک انجمن، تعاونی یا اتحادیه خاص است، بدون آنکه مبدأ خاص یا کیفیت بخصوصی را گواهی کنند. علامت MelindaT را ۵۲۰۰ عضو تعاونی تولیدکنندگان سیب در منطقه valle di Non و valle di sole در ایتالیا استفاده می‌کنند که کنسرسیوم ملیندا را در سال ۱۹۸۹ تأسیس کردند.^۱ علامت جمعی را نباید با علامت گواهی‌کننده اشتباه گرفت. علامت گواهی‌کننده، مبدأ کالا یا کیفیت و خصوصیت کالا یا خدمات را تضمین و تأیید می‌کند. هر شخص که موازین مشخص شده با مالک علامت گواهی‌کننده را رعایت کند بدون آنکه ملزم به عضویت در انجمن، تعاونی یا اتحادیه خاصی باشد، حق استفاده از این علامت را دارد. نشان woolmark، علامت (گواهی‌کننده) تجارتي ثبت شده شرکت وول مارک است. نشان woolmark، نماد تضمین کیفیت محصولاتی است که بر آنها الصاق می‌شود و از صددرصد پشم نو تهیه شده‌اند و تمام خصوصیات عملکردی را رعایت می‌کنند که شرکت وول مارک مقرر کرده است. این نشان در بیش از ۱۴۰ کشور ثبت شده است و اجازه بهره‌برداری از آن در ۶۷ کشور به تولیدکنندگانی داده شده است که قادر هستند موازین کیفی را رعایت کنند.^۲

به نظر می‌رسد که قانون جدید در معرفی مفهوم علامت در مقایسه با قانون قدیم و مقررات بین‌المللی مانند تریپس، تا اندازه‌ای به عقب بازگشته است. زیرا در ماده ۱ قانون سابق، مصادیقی از علامت نام‌برده شده و سپس با کلماتی نظیر «هر قسم»، «عم»، و «غیر آن»، تمثیلی بودن مصادیق مزبور نشان داده شده و امکان تعمیم مثال‌ها به انحای دیگر علامت از جمله علائم نامرئی قابل استنباط بود. در حالی که در قانون جدید با تصریح به قید «قابل رؤیت» بودن علامت، علائم نامرئی را از شمول حمایت بیرون کرده است. این در حالی است که با توسعه دانش و فناوری‌های جدید و نیز تنوع علائمی که در عمل توسط تجار استفاده می‌شود، حمایت از علائم غیرمرئی مانند علائم صوتی نظیر صداها و جملات آهنگین و نت‌های موسیقی، علائم بویایی، چشایی و حتی لامسه مانند نرم بودن یک علامت ضرورت دو چندان یافته است.

در پایان این گفتار، تذکار نسبت به لزوم تفکیک بین علامت تجاری و علامت صنعتی ضروری می‌نماید که گاه به جای یکدیگر استعمال می‌شوند. علامت تجاری در واقع به

۱. سازمان جهانی مالکیت معنوی و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، علائم تجاری (تهران: سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، ۱۳۸۷)، ۱۶.

۲. همان، ۱۸.

مثابه یک اسم عام برای معرفی، تمییز و تشخیص همه انواع کالاها و محصولات به کار می‌رود که به وسیله یک تاجر یا یک تجارتخانه عرضه یا تهیه می‌شوند، در حالی که علامت صنعتی برای معرفی تنها یک محصول و تمییز یک تولید از سایر تولیدات مورد استفاده قرار می‌گیرد. مثلاً بایر علامت کارخانه‌ای است که داروهای مختلفی را که هر یک علامت صنعتی بخصوصی دارند مانند آسپرین، آتبرین و غیره به بازار عرضه می‌کند.^۱

گفتار دوم - تعریف اسم یا (نام) تجاری و تمییز آن از مفاهیم مشابه

تا قبل از تصویب قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری ۱۳۸۶، منبع قانونی اسم یا نام تجاری تنها مواد ۵۷۶-۵۸۲ قانون تجارت بوده که در آن تعریفی از اسم تجاری به عمل نیامده بود و همین امر موجب تشکیک در معنای آن شده و گاه با اسم تاجر، اسم شرکت یا حتی با ثبت تجاری خلط می‌شد. خوشبختانه در حال حاضر قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری، نام تجاری را تعریف کرده است. در بند ج ماده ۳۰ قانون مزبور آمده است که «نام تجاری یعنی اسم یا عنوانی که معرف و مشخص‌کننده شخص حقیقی یا حقوقی باشد». چنان‌که از این تعریف برمی‌آید نام تجاری «اسم یا عنوان» است و بنابراین نمی‌توان تصویر، رقم و مانند آن را به عنوان نام تجاری برگزید. همچنین از عبارت «معرف و مشخص‌کننده» در ماده مزبور برمی‌آید که نام تجاری نیز مانند علامت تجاری باید از دو خصیصه مثبت و منفی برخوردار باشد. از یک سو باید «قابلیت تمییزدهندگی» داشته باشد و از سوی دیگر نباید موجب «گمراهی» مخاطب گردد. نام تجاری از طرف تاجر برای شناساندن خود تحت اسم و عنوان معینی به کار می‌رود. برخلاف تفاوت مفهومی و کارکردی نام تجاری و نام تاجر، در عمل می‌تواند این دو از حیث نام و عنوان واحد باشد. چنان‌که آدامس Adams هم نام تجاری است و هم نام تاجر. مطابق ماده ۴۷ قانون جدید، از نام تجاری حتی در صورت عدم ثبت نیز حمایت می‌شود.

با توجه به آنچه گفته شد، اسم تجاری باید از ثبت تجاری متمایز شود، مع الوصف به اختصار تفاوت‌های این دو مفهوم به این شرح ذکر می‌شود:

نخست اینکه همان‌طور که از ماده ۱۶ قانون تجارت برمی‌آید، ثبت تجاری، ثبت نام خود تاجر است و حال آنکه اسم تجاری نام تجارتخانه است. البته چنان‌که گفتیم مانعی نیست که نام تجارتخانه با نام خود تاجر، یکی باشد.

دوم آنکه ثبت تجاری با فوت یا حجر تاجر تغییر پیدا می‌کند، ولی اسم تجاری ممکن است سال‌ها و حتی قرن‌ها باقی مانده و تجارتخانه یا مؤسسه تجاری تحت آن اسم به

۱. حسن ستوده تهرانی، حقوق تجارت، تحقیق و تعلیق: محسن صفری (تهران: دادگستر، ۱۳۸۸)، ۹۸.

تجارت بپردازد.

سوم اینکه ثبت تجاری برای شناسایی و معرفی و آمارگیری از تجار و انواع رشته‌های تجاری است، ولی اسم تجاری به منظور شناختن مؤسسات تجاری است. چهارم آنکه اسم تجاری جزء مایه تجاری محسوب شده، شهرت و معروفیت پیدا می‌کند و موجب جلب مشتریان به تجارتخانه یا فروشگاه می‌شود و همچنین از اجزای تشکیل دهنده حق کسب و پیشه بوده و دارای ارزش تجاری است، ولی ثبت تجاری چنین مزیتی ندارد. با توجه به تعاریف به عمل آمده بدیهی است که نام تجاری با علامت تجاری نیز نباید خلط شود. زیرا نام تجاری معرف تاجر است؛ در حالی که علامت تجاری معرف محصولات و خدمات تاجر است.

مبحث دوم - شرایط و موانع ثبت علامت تجاری

گفتار یکم - شرایط ثبت علامت

در مواد ۳۰ و ۳۲ قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری، شرایط و ویژگی‌هایی بیان شده است که یک علامت تجاری باید داشته باشد (بایدها) و مواردی که وجود آنها مانع از ثبت علامت می‌شود (نبایدها). حصول همه این شرایط و فقدان تمام این موانع امکان ثبت علامت و حمایت از آن را فراهم می‌آورد.

این شرایط با توجه به تصریح بند الف ماده ۳۰ و ۳۲ عبارت‌اند از: ۱. نشان بودن؛ ۲. قابل رؤیت بودن علامت؛ ۳. ویژگی تمایز بخشی. مستفاد از مواد مختلف قانون ثبت علائم؛ علامتی می‌تواند موجب تمایز یک کالا یا خدمت از سایر محصولات و خدمات شود و به ثبت برسد که خود از سایر علائم قابل تمایز و تفاوت باشد. وصف تمایز بخش بودن علامت را می‌توان با وصف جدید بودن اختراع برای ثبت آن و اصالت در کپی رایت برای امکان حمایت از آن مقایسه کرد. بیشترین دعاوی راجع به علامت تجاری، مربوط به تقلید، شباهت علامت و سایر عناوینی است که هر یک به نحوی به صفت تمایز بخشی ارجاع پیدا می‌کنند. علامت تجاری زمانی تمایز بخش است که بتواند کالا یا خدمت را به گونه‌ای معرفی کند که یک مصرف‌کننده عادی از فریب و اشتباه مصون بماند، حتی اگر مصرف‌کننده آن نوعاً یا اتفاقاً اشخاص خُبره و متخصص باشند.

گفتار دوم - موانع ثبت علامت

ماده ۳۲ ویژگی‌هایی را که نباید در یک علامت تجاری وجود داشته باشد، به شش دسته تقسیم و مقرر نموده که وجود هر یک از این موارد مانع ثبت علامت می‌شود:

الف - مخالفت با موازین شرعی یا نظم عمومی یا اخلاق حسنه

اگرچه اختلاف نظر در باب مفهوم اخلاق حسنه و نظم عمومی بسیار است، به طور کلی می‌توان گفت هر علامتی که مخالف قانون باشد یا باعث فریب عموم شود مخالف نظم عمومی است.^۱

قیدی که قانون جدید برخلاف قانون سابق ثبت علائم و اختراعات مصوب ۱۳۱۰ دارد؛ وجود عبارت «موازین شرعی» در این بند می‌باشد و از آنجایی که این عبارت خود به تنهایی بسیار کلی و مبهم می‌باشد و با توجه به اینکه دو قید دیگر این بند اعم از نظم عمومی یا اخلاق حسنه در جامعه ما زیرمجموعه موازین شرعی می‌باشند، استفاده از این قید نوعی تکرار مکررات می‌باشد که مناسب قانون گذار نمی‌باشد.^۲

در هر صورت وجود هر یک از این موارد، از علل عدم ثبت در اداره مالکیت صنعتی است.

ب - گمراه‌کنندگی

در این بند گمراه شدن مراکز تجاری یا عمومی مدنظر است در حالی که به کار بردن علامت تجاری در ابتدای مراتب برای حمایت از مصرف‌کننده در زمینه انتخاب کالای مناسب مورد نیاز خود از میان انبوهی از کالاها و تولیدات و حمایت از تولیدکننده برای معرفی کالای تولیدی خود به عامه مردم است و اکتفا به مراکز تجاری و عمومی و عدم ذکر تولیدکننده و مصرف‌کننده به نظر نوعی نقص قانونگذاری می‌باشد و البته چنان که از ظاهر بند نیز معلوم می‌شود گمراه شدن، انحصار به مبدأ جغرافیایی کالاها یا خدمات یا خصوصیات آنها ندارد، بلکه مبدأ جغرافیایی مورد تأکید مقنن قرار گرفته است.

ج - عین یا مشابهت (تقلید) با نشان‌های مملکتی یا سازمان‌های بین‌المللی

از آنجایی که این نشان‌ها مربوط به ملت یا کشور یا سازمان‌های بین‌المللی است که به اراده دولت‌ها به وجود می‌آیند و با توجه به اصل خدشه‌ناپذیر بودن حاکمیت ملی و نیز احترام متقابل به حاکمیت کشورها، قابل تملک خصوصی نیز نیستند و وزارت خارجه نمونه‌ای از پرچم‌های کشورهای مختلف را به مرجع ثبت می‌فرستد تا از ثبت علائمی که مانند آنها باشد خودداری شود.^۳

البته در صورتی که مقام صلاحیت‌دار کشور مربوطه یا سازمان ذی ربط - که ممکن است در کشورها و سازمان‌های گوناگون، متفاوت باشد - اجازه استفاده صادر نماید، مانعی برای ثبت علامت وجود نخواهد داشت.

۱. ستوده تهرانی، پیشین، ۱۴۵.

۲. حمیدرضا اصلانی، حقوق مالکیت صنعتی در فضای سایبر (تهران: میزان، ۱۳۸۹)، ۵۲.

۳. همان، ۵۴.

د - عین یا شبیه یا ترجمه یک علامت معروف

این بند مربوط به علائم معروف و مشهور است و مستفاد از ظاهر این بند و همچنین مقایسه با بند آتی معلوم می‌شود علامت معروف ثبت نشده مدنظر است. چنان که از رأس ماده ۳۲ نیز برمی‌آید علامت مشهور فقط مانع از ثبت علامت می‌شود و به هیچ وجه مانع از استفاده و بهره‌برداری از علامت مشهور نمی‌شود که در ماده ۳۱ اختصاص به علامت ثبت شده دارد. البته چنان که بحث آن خواهد آمد علامت مشهور، استثنایی بر ثبت اجباری علامت به منظور حمایت از آن است. با توجه به مفاد این بند، علامتی که عین یا شبیه یا ترجمه یک علامت معروف و مشهور است در صورتی ممانعت از ثبت آن به عمل می‌آید که برای همان کالا یا برای همان خدمت مشابه تقاضای ثبت شده باشد و الا اگر ثبت برای کالا یا خدمت غیرمشابه تقاضا داده شده باشد، هیچ مانعی برای ثبت نخواهد داشت.

و - عین یا شبیه خدمات معروف و ثبت شده

در این بند برخلاف بند سابق که اختصاص به علائم معروف ثبت نشده داشت، علامت معروفی که تقاضای ثبت علامتی شبیه آن می‌شود بایستی ثبت نیز شده باشد (هم معروف باشد و هم ثبت شده باشد). برای تکمیل نکات اشاره به موارد زیر ضروری است: این بند به «خدمات» اختصاص داده شده است در حالی که عدم ذکر کالاها معلوم نیست و بعید نیست که اشتباه چایی نیز رخ داده باشد. برخلاف علامت مشهور ثبت نشده که فقط در برابر کالای مشابه حمایت می‌شود، علامت مشهور ثبت شده در برابر کالای غیرمشابه نیز حمایت می‌شود. البته تمام موارد مذکور مشروط به این است که عرفاً میان استفاده از علامت و مالک آن ارتباط وجود داشته باشد و ثبت آن نیز به منافع مالک علامت قبلی لطمه وارد سازد. لازم به ذکر است که تلازم بین استفاده از علامت و لطمه‌زدن به منافع مالک اجتناب ناپذیر است و به نظر قید اخیر زائد به نظر می‌رسد.

هـ. عین علامت ثبت شده یا دارای حق تقدم، برای همان کالا یا خدمت

ممنوعیت حکم این ماده منوط به این است که یا عین یک علامت ثبت شده باشد یا در مورد علامتی که هنوز ثبت نشده است، حداقل تقاضای ثبت آن به عمل آمده باشد. تقاضای ثبت باید برای همان کالا یا خدمت یا حداقل برای کالا یا خدمتی که دارای شباهتی گمراه‌کننده باشد به عمل آید، در غیر این صورت در برابر کالای غیرمشابه ممنوعیتی برای ثبت وجود نخواهد داشت.

در باب جمع‌بندی ثبت علائم تجاری، مستفاد از ماده ۳۱ و ۳۲ می‌توان چنین دسته‌بندی نمود:

معروف: هم مانع استفاده و بهره‌برداری و هم مانع ثبت علامت و هم در برابر کالای مشابه و هم غیرمشابه

۱. **ثبت شده:** حمایت می‌شود. (ماده ۳۱ و بند و ماده ۳۲)

غیرمعروف: هم مانع استفاده و بهره‌برداری و هم مانع ثبت یک علامت و البته فقط در برابر کالای مشابه علامت تجاری: حمایت می‌شود نه کالای غیرمشابه. (ماده ۳۱ و بند ز ماده ۳۲)

معروف: در این صورت فقط مانع از ثبت می‌شود و مانع از استفاده نمی‌شود و فقط در برابر کالای مشابه حمایت می‌شود نه غیرمشابه.

۲. **ثبت نشده غیرمعروف:** به هیچ وجه، نه مانع از ثبت و نه مانع از استفاده و بهره‌برداری و نه در برابر کالای مشابه و نه غیرمشابه حمایت نمی‌شود.

مبحث سوم - ثبت علامت تجاری، فرایند ثبت و شیوه اعتراض به آن

گفتار یکم - ثبت علامت تجاری

بر اساس تبصره ماده ۱ قانون ثبت علائم و اختراعات مصوب ۱۳۱۰ «داشتن» علامت تجاری - البته جز در مواردی که دولت آن را الزامی کرده بود و عبارت بودند از آیین‌نامه نصب و «ثبت» اجباری علائم صنعتی روی بعضی از اجناس دارویی و خوراکی و آرایشی^۱ مصوب ۱۳۲۸/۲/۳ و قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوراکی و آشامیدن مصوب ۱۳۳۴/۳/۲۹ - جنبه اختیاری داشت، یعنی افراد مختار بودند که برای کالاها و محصولات، علامتی اختیار کنند یا آنها را بدون علامت خاصی عرضه نمایند و از مفهوم ماده ۲ همین قانون برمی‌آمد که مقرر می‌داشت حق استعمال انحصاری علامت فقط برای کسی شناخته خواهد شد که علامت خود را به ثبت برساند که اگر علامتی را برای کالاها یا محصولات خود انتخاب می‌کردند ملزم به ثبت آن نبودند. البته باید گفت که در این قانون حتی اگر از علامت تجاری استفاده می‌شد، ولی علامت مذکور به ثبت نمی‌رسید، مشروط بر اینکه سابقه استعمال این علامت نسبت به علامت مشابه یکسانی بیشتر بود که تقاضای ثبت آن می‌شد، باز هم حمایت به عمل می‌آمد.

در مقابل باید گفت: اگرچه ماده ۳۱ قانون جدید ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری، حق استعمال انحصاری از یک علامت را به کسی اختصاص داده است که آن را مطابق مقررات به ثبت برساند و از مفهوم این ماده نیز مانند ماده ۲ قانون سابق،

۱. ایراد قانونگذار در تبصره ماده ۱ این است: ۱. بین داشتن علامت تجاری و ثبت آن تفاوتی نگذاشته بود، و ۲. با توجه به تفکیک علائم تجاری و صنعتی که بحث آن آمد، علامت صنعتی را با علامت تجاری یکی دانسته بود واضح است.

الزام به ثبت برنمی‌آید و علاوه بر آن در دیگر مواد نیز خیلی صریح در خصوص الزامی یا اختیاری بودن ثبت علائم تجاری حکمی مقرر نشده و قانون ساکت است و به همین دلیل شاید به نظر برسد موارد الزامی ثبت اجباری که در قانون سابق مطرح بودند و در ابتدای همین گفتار مورد اشاره قرار گرفتند، هم اکنون در حاله‌ای از ابهام بسر می‌برند،^۱ لیکن باید متذکر شد که در قانون جدید، صاحب علامت تجاری به واسطه سبق استعمال دارای حقوق ویژه‌ای نبوده^۲ و نمی‌تواند نه تنها از ثبت علامت تجاری مشابه یا یکسان خودداری کند؛ بلکه همچنین قادر نیست ثبت قبلی چنین علامتی را به دلیل فوق ابطال نماید و همچنین از آنجایی که مقررهای مثل تبصره ماده ۱ قانون ثبت علائم و اختراعات مصوب ۱۳۱۰ در باب اختیاری بودن علامت وجود ندارد و مضاف بر آن، چنان‌که از خود ماده ۳۱ و دیگر مواد که تنها راه برخورداری علامت تجاری از حمایت قانون و حق انحصاری استفاده از آن را به کسی اختصاص داده‌اند که علامت را به ثبت رسانده باشد و از آنجایی که عموماً نیز برای حمایت مؤثر ضروری است که علامت تجاری در اداره مالکیت صنعتی کشورها به ثبت برسد، رویکرد قانون جدید درست در نقطه مقابل قانون قدیم بوده و الزام و اجبار به ثبت علامت تجاری از آن فهمیده می‌شود. لیکن این مقرر نیز در قانون جدید یک استثنا دارد و آن بنده ماده ۳۲ است که مقرر می‌دارد در جایی که شخصی خواهان ثبت علامتی باشد و این علامت عین یا به طرز گمراه‌کننده‌ای شبیه یا ترجمه یک علامت یا نام تجاری باشد که برای همان کالاها یا خدمات مشابه متعلق به مؤسسه دیگری باشد که آن علامت یا نام تجاری معروف است این علامت قابل ثبت نیست، از این‌رو اگرچه علامت معروف قبلی به ثبت نرسیده است، ولی صرفاً به واسطه شهرت و معروفیت مورد حمایت قانون بوده و علامت شبیه به آن قابل ثبت نیست. البته این استثنا چنان‌که بحث آن آمد استفاده از علامت معروف را برخلاف علامت ثبت شده که استفاده از آن منوط به اجازه مالک علامت

۱. شیرزاد اسلامی، مجموعه قوانین مالکیت‌های فکری (تهران: مجد، ۱۳۸۸)، ۱۸. البته وی فقط با ذکر این نکته که به واسطه تصویب قانون جدید ۱۳۸۶ قانون سابق ۱۳۱۰ نسخ شده است و در قانون جدید در خصوص الزامی یا اختیاری بودن ثبت علائم تجاری حکمی مقرر نشده و قانون مسکوت است، بدون ارائه استدلال و تحلیلی از مواد، قائل به ابهام در موارد ثبت اجباری شده‌اند که با توجه به استدلال‌هایی که متعاقباً مطرح نموده‌ایم و ثبت اجباری علائم تجاری را ضروری دانسته‌ایم، این نظر تأیید نمی‌شود. (البته این بحث بدون در نظر گرفتن نقص مقنن در ارتباط با عدم تفکیک بین داشتن علامت تجاری و ثبت آن و عدم تفکیک بین علامت تجاری و صنعتی است.)

۲. در این مورد نک: حمیدرضا اصلانی، پیشین، ۴۷. وی با استناد به بنده ماده ۳۲ در باب علامت مشهور، اگرچه استفاده عملی و مستمر از علامت را به عنوان یک قاعده و اصل، نوعی تحصیل حق بر علامت مانند ثبت آن می‌داند، ولیکن خود معترف‌اند که این نوع حمایت، حمایتی کامل و همه‌جانبه مثل حمایتی که از علامت ثبت شده است و برای او حق انحصاری استفاده و بهره‌برداری به وجود می‌آید، نبوده و ناقص تلقی می‌شود (فقط مانع از ثبت می‌شود)، از این‌رو با توجه به موارد مذکور و مضاف بر آن، از آنجایی که مقررهای مثل ماده ۲۰ قانون سابق نداریم که به صراحت سابقه استعمال مستمر را حق شناخته باشد، پس چه بهتر است تحصیل حق بر علامت مشهور را یک استثنا بدانیم تا یک قاعده.

است، منع نمی‌کند بلکه فقط از ثبت آن توسط دیگران ممانعت به عمل می‌آورد. در ادامه، اینکه چه علامتی معروف و مشهور است، کنوانسیون پاریس که ایران نیز، عضو آن است برای حمایت از مالکیت صنعتی در ماده ۶ بدون اینکه تعریفی از علامت مشهور ارائه دهد، صرفاً به نحوه حمایت از آن پرداخته است. موافقتنامه تریپس نیز در رویه‌ای مشابه، بدون اینکه تعریفی از علامت مشهور ارائه دهد در بند ۲ ماده ۱۶ مقرر داشته است که ماده ۶ کنوانسیون پاریس با تغییرات لازم در مورد خدمات نیز قابل اعمال خواهد بود؛ اما در تعریفی که سازمان جهانی مالکیت معنوی از علائم مشهور ارائه می‌دهد، آن را علامتی می‌داند که از دیدگاه مقام ذی‌صلاح کشوری که حمایت از علامت در آن مطرح و مورد نظر است، مشهور تلقی گردد.

با توجه به مراتب فوق روشن است که تعریف دقیقی از علائم مشهور تاکنون ارائه نشده است و در این خصوص رویه قضایی می‌تواند نقش مهمی در تبیین ویژگی‌ها و شرایط آن داشته باشد.

نکته مهمی که اشاره به آن ضروری می‌نماید این است که به کار بردن کلمه «مؤسسه» در این بند موجب شده است برخی تصور کنند ثبت علامت مشهور فقط در صورتی که متقاضی قصد ثبت علامت مشابه با علامت یا نام مشهور متعلق به یک مؤسسه (شخص حقوقی) را داشته باشد از ثبت علامت منع شده است و اگر علامت مشهور مستقیماً متعلق به شخص حقیقی باشد چنین ممنوعیتی اعمال نخواهد شد. این نظر در حال حاضر، اگرچه به نوعی نقض غرض مقنن در حمایت از علائم و نام‌های تجاری مشهور است، ولی با توجه به اقتضای تفسیر لفظی و همچنین اصل تفصیر مضیق در موارد استثنایی و اکتفا به قدر متیقن صحیح و مناسب است و اصلاح این عبارت ضروری می‌نماید.^۱

گفتار دوم - فرایند ثبت علامت تجاری

الف - اظهارنامه

به استناد ماده ۳۳ قانون ثبت علائم و اختراعات و ماده ۱۰۵ آیین‌نامه قانون مزبور، برای ثبت علامت در وهله نخست باید اظهارنامه ثبت علامت همراه با نمونه علامت و فهرست کالاها یا خدماتی که ثبت علامت برای آن درخواست شده به مرجع ثبت تسلیم شود. منظور از مرجع ثبت نیز به تصریح بند ۴ ماده ۱ آیین‌نامه، اداره کل مالکیت صنعتی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور است.

در قانون سال ۱۳۸۶ - برخلاف قانون سابق و در راستای ماده ۴ کنوانسیون پاریس و

۱. اصلانی، پیشین، ۴۸.

موافقتنامه تریپس - حق تقدم به رسمیت شناخته شده است. همچنین امکان ثبت علائم تجاری ثبت شده خارجی در ایران ظرف شش ماه پس از تسلیم اظهارنامه اولیه فراهم شده است. تفصیل بیشتر در ماده ۳۴ قانون که به ماده ۹ ارجاع داده و همچنین مواد ۱۱۲ و ۱۱۳ آیین نامه در راستای ماده ۹ آمده است که به موجب ماده اخیر آیین نامه، شخصی که تقاضای ثبت علامتی را می دهد به مدت شش ماه از تاریخ تسلیم اظهارنامه اصلی ثبت، دارای حق تقدم در ثبت علامت خویش است که در این مورد روز تسلیم اظهارنامه و روز آخر که مصادف با تعطیلی ادارات باشد جزء مدت حق تقدم محسوب نخواهند شد.

از این مواد همراه با ماده ۲۱ قانون، معلوم می شود که حق تقدم در هر سه قسم اختراع، طرح های صنعتی و علائم تجاری اجرا می شود. البته به موجب تبصره ۱ ماده ۱۱۲ درخواست حق تقدم باید همزمان با تاریخ تسلیم اظهارنامه تسلیم شود. بر طبق ماده ۳۵ قانون و ماده ۱۱۶ آیین نامه متقاضی یا نماینده قانونی وی می تواند تا زمانی که اظهارنامه او هنوز ثبت نشده، آن را مسترد دارند.

ب - بررسی اظهارنامه، انتشار آگهی اظهارنامه، ثبت موقت و اعتراض به آن

اداره مالکیت صنعتی به استناد ماده ۳۶ قانون و مواد ۱۱۸-۱۲۱ آیین نامه، اظهارنامه و ضمائم آن را ظرف ۳۰ روز از تاریخ وصول از لحاظ رعایت شرایط مقرر در قانون بررسی کرده و در صورت وجود نقص و ایراد، مراتب را کتباً به متقاضی، ابلاغ می نماید. متقاضی هر گاه مقیم ایران باشد، ۳۰ روز و در صورتی که مقیم خارج باشد، ۶۰ روز مهلت دارد تا نسبت به رفع نقص اقدام نماید. در غیر این صورت اداره مالکیت صنعتی اظهارنامه را با ذکر علت کتباً به متقاضی ثبت ابلاغ می نماید و در صورت فقدان نقص و ایراد، اظهارنامه را ثبت و مراتب را به متقاضی ابلاغ و جهت اطلاع عموم آگهی منتشر می نماید. گفتنی است که هزینه انتشار آگهی به عهده متقاضی ثبت است که باید ظرف ۳۰ روز پس از دریافت ابلاغ پردازد و گر نه اظهارنامه کان لم یکن خواهد شد.

هر شخصی که نسبت به تقاضای ثبت علامت اعتراض داشته باشد، بر طبق ماده ۳۷ قانون و مواد ۱۲۴ و ۱۲۵ آیین نامه باید ظرف مهلت ۳۰ روز از تاریخ انتشار آگهی، اعتراض خود را به اداره مالکیت صنعتی تسلیم نماید. اداره مزبور با رعایت تشریفات قانونی به اعتراض رسیدگی می نماید. لازم به ذکر است که به تصریح ماده ۳۸ قانون، متقاضی ثبت پس از انتشار آگهی اظهارنامه تا زمان ثبت علامت، از امتیازات و حقوقی برخوردار است که در صورت ثبت علامت برخوردار خواهد بود.

ج - ثبت قطعی علامت

متقاضی ثبت پس از انتشار آگهی ثبت علامت، نسخه منتشر شده یا منعکس در سایت روزنامه رسمی را به مرجع ثبت تحویل می‌دهد. مرجع مزبور در صورتی که شرایط قانونی رعایت شده و اعتراضی به عمل نیامده یا در صورت اعتراض رد شده باشد، علامت موضوع تقاضا را پس از پرداخت هزینه‌های ثبت علامت و انتشار آگهی، در دفتر ثبت علامت ثبت خواهد نمود.^۱ در صورتی که متقاضی ظرف مدت ۳۰ روز پس از اعلام کتبی اداره مالکیت صنعتی مبنی بر تأیید علامت هزینه‌های نام‌برده را نپردازد، اظهارنامه کان لم یکن تلقی خواهد شد. البته این مهلت برای متقاضیان مقیم خارج ۶۰ روز است.

گفتار سوم - اعتراض به ثبت علامت تجاری

مستفاد از مواد ۳۷، ۳۸ و ۴۱ قانون و برخی از مواد آیین‌نامه می‌توان طرح اعتراض را به سه مرحله تقسیم نمود:

الف - اعتراض قبل از ثبت علامت

این اعتراض قبل از ثبت علامت و پس از انتشار آگهی اظهارنامه ثبت موقت به عمل می‌آید و معترض به تقاضای ثبت علامت اعتراض باید بر طبق ماده ۳۷ قانون و مواد ۱۲۴ و ۱۲۵ آیین‌نامه بایستی ظرف مهلت ۳۰ روز از تاریخ انتشار آگهی اعتراض خود را تسلیم نماید، اعتراض نامه باید همراه با دلایل و مدارک استنادی و رسید پرداخت هزینه رسیدگی به اعتراض باشد. هر گاه شخصی با ادعای مالکیت (و حق تقدم) نسبت به علامتی، معترض به اظهارنامه باشد، در حالی که علامت مزبور را به ثبت نرسانده است، باید همراه با اعتراض خود، اظهارنامه ثبت علامت را نیز ارائه دهد.

اداره مالکیت صنعتی ظرف ۱۰ روز از تاریخ وصول اعتراض، نسخه‌ای از اعتراض را به متقاضی ثبت ابلاغ کرده و به او ۲۰ روز مهلت می‌دهد تا نظر خود را نسبت به اعتراض وارده اعلام کند و عدم پاسخ متقاضی ثبت، ظرف مهلت مقرر به منزله تمکین اوست و اظهارنامه ثبت او مسترد شده تلقی می‌شود؛ اما اگر متقاضی ثبت یادداشت متقابلی بفرستد، اداره مالکیت صنعتی مراتب را ظرف ۱۰ روز به معترض ابلاغ می‌کند و وی از این تاریخ ۲۰ روز مهلت دارد که اعتراض خود را از طریق اداره مالکیت صنعتی تسلیم کمیسیون ماده ۱۷۰ آیین‌نامه نماید که اعضای کمیسیون مرکب‌اند از: ۱. رییس اداره ثبت اختراعات، اداره ثبت طرح‌های صنعتی یا اداره ثبت علائم تجاری حسب مورد؛ ۲. نماینده مدیر کل اداره مالکیت صنعتی؛ ۳. کارشناس یا متخصص.

۱. ماده ۳۹ قانون ثبت اختراعات ۸۶ و ماده ۱۲۷ آیین‌نامه قانون مذکور.

کمیسیون پس از رسیدگی تصمیم خود را به صورت مستند و مستدل اعلام می‌نماید که این تصمیم از سوی مرجع ثبت به متقاضی یا طرفین اختلاف ابلاغ شده و ظرف ۶۰ روز از تاریخ ابلاغ قابل اعتراض در شعبه یا شعب خاصی از دادگاه‌های عمومی تهران است.

ب - اعتراض بعد از ثبت علامت (ابطال ثبت یا لغو علامت)

به استناد ماده ۴۱ قانون و مواد ۱۴۷-۱۴۹ آیین‌نامه هر ذی‌نفع می‌تواند با اثبات اینکه مفاد بند الف ماده ۳۰ و ماده ۳۲ قانون رعایت نشده است با تقدیم دادخواست به شعبه‌ای از دادگاه‌های عمومی تهران خواهان ابطال ثبت شود. البته ابطال بخشی از علامت یا ابطال ثبت علامت نسبت به بعضی از کالاها و خدمات ثبت شده نیز به همین صورت است. ابطال ثبت اثر قهقراایی داشته و از تاریخ ثبت آن مؤثر است. همچنین هر ذی‌نفعی که ثابت کند مالک علامت ثبت شده، شخصاً یا به وسیله شخصی که از طرف او مجاز بوده، آن علامت را حداقل به مدت سه سال کامل از تاریخ ثبت تا یک ماه قبل از درخواست ذی‌نفع، استفاده نکرده است، می‌تواند لغو علامت را از دادگاه بخواهد، اما اگر ثابت شود که قوه قاهره مانع استفاده از علامت شده، ثبت علامت لغو نمی‌شود.

ج - اعتراض به رد تقاضای ثبت از طرف اداره مالکیت صنعتی

از آنجایی که اداره مالکیت صنعتی در بررسی اظهارنامه ثبت باید شروط شکلی و محتوایی اظهارنامه را کنترل کند تا به عنوان مثال؛ علامت شرایط خود را از قبیل قابل رؤیت بودن، متمایزکننده بودن را دارا باشد و همچنین موانع ثبت ماده ۳۲ نیز در آن موجود نباشد و ... اما اگر در هنگام بررسی تشخیص دهد که علامت متقاضی واجد شرایط لازم برای پذیرش تقاضای ثبت نیست، به متقاضی ثبت ابلاغ می‌نماید که ظرف مهلت ۳۰ روز برای اشخاص مقیم ایران و ۶۰ روز برای اشخاص مقیم خارج از کشور نسبت به رفع نقص اقدام نماید و الا اظهارنامه را رد می‌کند و در این صورت قانونگذار برای محافظت از حقوق اشخاص در برابر تصمیمات اداری در ماده ۱۲۱ آیین‌نامه مقرر می‌دارد: متقاضی می‌تواند ظرف مهلت‌های ۳۰ و ۶۰ روز به ترتیب برای اشخاص مقیم ایران و اشخاص مقیم خارج نسبت به رد اظهارنامه اعتراض نماید و با پرداخت هزینه‌های رسیدگی به رد ثبت، از طریق اداره مالکیت صنعتی به کمیسیون ماده ۱۷۰ آیین‌نامه تسلیم نماید که در صورت رد اعتراض در کمیسیون، هزینه رسیدگی به رد ثبت قابل استرداد نخواهد بود. البته به موجه ماده ۱۷۲ آیین‌نامه از تصمیمات کمیسیون نیز می‌توان در ظرف مدت ۶۰ روز در شعبه یا شعب خاصی از دادگاه‌های عمومی تهران اعتراض نمود.

مبحث چهارم - حقوق ناشی از ثبت علامت تجاری

تحت عنوان حقوق ناشی از ثبت علامت با توجه به مواد ۳۱، ۴۰، ۴۴، ۴۵، ۴۸ و ۵۰ قانون و برخی از مواد آیین‌نامه که به موضوع استفاده انحصاری از ثبت علامت و موضوع واگذاری از علامت و اجازه بهره‌برداری از آن می‌پردازند و این حقوق را مشروط به ثبت آن می‌دانند، باید متذکر شد این مواد به علائم معروف ثبت نشده ارتباطی نداشته و چنان که بحث آن آمد دارنده علامت معروف ثبت نشده فقط حق منع ثبت آن را دارد و نمی‌تواند از حقوق انحصاری مطرح در این مواد استفاده کند.

از این رو با توجه به مواد مذکور در فوق، حقوق انحصاری تخصیص یافته به دارنده علامت تجاری ثبت شده عبارت‌اند از:

الف - حق استفاده انحصاری از علامت

به موجب بند الف و ب ماده ۴۰ قانون ثبت اختراعات (۱۳۸۶) مالک علامت ثبت شده می‌تواند مانع استفاده از علامت توسط دیگران شود و علیه متجاوز به حقوق ناشی از ثبت علامت نظیر استفاده از علامت مشابه اقامه دعوی نماید.

حق استفاده انحصاری از علامت که در ماده ۳۱ قانون آمده است به مفهوم حق استفاده علامت توسط مالک و حق منع دیگران از استفاده از علامت است. بر حسب ماده ۳۱ برای امکان استفاده انحصاری از علامت باید آن علامت ثبت شده باشد. به این ترتیب استفاده از علامت توسط مالک نیازی به ثبت ندارد، ولی استفاده انحصاری، یعنی؛ منع دیگران از استفاده نیازمند ثبت است. ماده ۴۰ قانون این مضمون را در بندهای الف و ب به ترتیب زیر آورده است: الف - «استفاده از هر علامت که در ایران ثبت شده باشد، توسط هر شخص غیر از مالک علامت، مشروط به موافقت مالک آن است». ب - «مالک علامت ثبت شده می‌تواند علیه هر شخصی که بدون موافقت وی از علامت استفاده کند یا شخصی که مرتکب عملی شود که عادتاً منتهی به تجاوز به حقوق ناشی از ثبت علامت گردد، در دادگاه اقامه دعوی نماید. این حقوق شامل موارد استفاده از علامتی می‌شود که شبیه علامت ثبت شده است و استفاده از آن برای کالا یا خدمات مشابه، موجب گمراهی عموم می‌گردد».

در صورت نقض حق انحصاری علامت هر ذی‌نفع می‌تواند از ضمانت اجرای مدنی و کیفری (به طور توأمان) استفاده کند. ذی‌نفع عبارت است از هر کسی که علامت را عین علامت تجاری خود می‌داند یا علامت مورد استفاده به اندازه‌ای با علامت وی شباهت دارد که مصرف‌کننده عادی را فریب می‌دهد. البته هر گاه ذی‌نفع قبلاً علامت خود را به ثبت نرسانیده باشد باید همزمان با اعتراض اظهارنامه ثبت علامت و سایر تشریفات مقرر در قانون را برای ثبت علامت خود اجرا نماید. در هر حال ضمانت اجرای مدنی نقض حریم

صاحب علامت، تقاضای ابطال ثبت علامت است. به علاوه مطابق ماده ۶۰ قانون اختراعات در صورت ورود خسارت به علت نقض حریم مالکیت انحصاری صاحب علامت حکم به جبران خسارت وی نیز صادر می‌شود. همچنین به موجب قواعد کلی و نیز مواد ۱۸۲ و ۱۸۳ آیین‌نامه اجرایی قانون ثبت اختراعات مصوب ۱۳۸۷ حسب مورد قرار تأمین دلیل و تأمین خواسته و نیز دستور موقت قابل صدور است. ضمانت اجرای کیفری تعدی به حق انحصاری صاحب علامت نیز در ماده ۵۲۳ قانون مجازات اسلامی آمده است.

ب - واگذاری یا نقل و انتقال علامت

این حق در ماده ۱۲ قانون سابق ثبت علائم و اختراعات نیز پیش‌بینی شده بود، ولی به تصریح ماده مذکور انتقال در مقابل اشخاص ثالث وقتی معتبر بود که به ثبت برسد. به تصریح ماده ۴۸ قانون جدید، نه تنها علامت تجاری ثبت شده، بلکه علامت جمعی و حتی حق مالکیت ناشی از تسلیم اظهارنامه نیز قابل انتقال و واگذاری است، البته باید توجه داشت که تغییر در مالکیت علامت جمعی و مالکیت اظهارنامه مربوط به آن باید با موافقت رییس سازمان ثبت اسناد و املاک کشور باشد و به طور کلی هر گونه انتقال مالکیت علامت ثبت شده باید در مرجع ثبت، به ثبت برسد.

نکته مهم آنکه بر حسب ماده ۴۸ هر گاه تغییر در مالکیت ثبت علامت یا علامت جمعی در صورتی که در مواردی مانند ماهیت، مبدأ، مراحل ساخت، خصوصیات یا تناسب با هدف کالاها یا خدمات سبب گمراهی یا فریب عمومی شود، معتبر نیست.

ج - اجازه بهره‌برداری از علامت (لیسانس)

در اجازه بهره‌برداری از علامت برخلاف واگذاری علامت، اصل حق منتقل نمی‌شود، بلکه اصل حق در دست دارنده بوده و فقط مجوز بهره‌برداری اعم از تولید و عرضه و ... به منتقل‌الیه داده می‌شود، به همین دلیل به موجب ماده ۴۴ در این قرارداد اجازه دهنده باید به طور مؤثر بر کیفیت و مرغوبیت کالاها و خدمات ارائه شونده توسط استفاده کننده نظارت کند تا کالاها و خدمات با همان کیفیت سابق ارائه شود؛ در غیر این صورت این قرارداد فاقد اعتبار بوده و به تصریح ماده ۱۴۲ آیین‌نامه، اداره مالکیت صنعتی این قرارداد را ثبت نخواهد کرد.

لازم به ذکر است در قرارداد اجازه بهره‌برداری باید صریح قید شود که آیا این اجازه انحصار به طرف قرارداد دارد یا خیر؟ یا اینکه آیا اجازه گیرنده فعلی، حق اعطای اجازه‌های بعدی را دارد یا خیر؟ زیرا در غیر این صورت به موجب ماده ۱۴۱ آیین‌نامه؛ اجازه، غیرانحصاری تلقی شده و افراد دیگر نیز حق بهره‌برداری از علامت را خواهند داشت.

همچنین مستفاد از بند د ماده ۴۰ و مواد ۱۳۱-۱۳۶ آیین‌نامه، مدت اعتبار ثبت علامت ده سال از تاریخ تسلیم اظهارنامه ثبت آن است و این مدت با درخواست مالک آن برای دوره‌های متوالی ده ساله با پرداخت هزینه‌های مقرر شده قابل تمدید است و یک مهلت ارفاقی شش ماهه که از پایان دوره شروع می‌شود، برای پرداخت هزینه تمدید با پرداخت جریمه تأخیر، در نظر گرفته می‌شود.

مبحث پنجم - ثبت اسم تجاری، شرایط ثبت و حقوق ناشی از آن

در ابتدا باید متذکر شد که ثبت اسم یا نام تجاری، علاوه بر حفظ منافع تاجر، مبتنی بر حسن شهرت و معروفیت او، به نفع خریداران و مصرف‌کنندگان نیز هست، زیرا از آنجایی که فقط یک تاجر از آن استفاده می‌کند، آنها را در تشخیص تاجر و تجارتخانه‌ای که می‌خواهند از آن خرید کنند، راهنمایی می‌نماید.

تعارضی که در مواد مورد استناد در مجموعه قوانین موضوعه، در باب ثبت اسم تجاری مشاهده می‌شود، بین ماده ۴۷ قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری و ماده ۵۷۶ قانون تجارت است، زیرا از ماده ۴۷ مذکور، چنین برداشت می‌شود که اصل بر ثبت اجباری نام‌های تجاری است، در حالی که ماده ۵۷۶ قانون تجارت اصل را بر ثبت اختیاری نام‌های تجاری نهاده است و در مقام رفع تعارض باید با توجه به آیین‌نامه‌های موجود قائل به تفصیل شد: در اسفندماه ۱۳۲۷ آیین‌نامه شماره ۵۱۵۸۳ با نظر به ماده ۹ قانون ثبت شرکت‌ها مصوب خرداد ۱۳۱۰ و ماده ۴۵ قانون ثبت علائم و اختراعات، برای ثبت شرکت‌های تجاری و علائم و اختراعات اداره‌ای به نام «اداره ثبت شرکت‌ها و علائم تجاری و اختراعات» را تشکیل داد و در بند ۵ ماده ۱ این آیین‌نامه، ثبت اسم تجاری را از «وظایف» اداره مذکور قرار داده و این اداره را «مکلف» به ثبت اسم تجاری نمود.

سپس در طرح اصلاحی آیین‌نامه ثبت شرکت‌ها مصوب شهریورماه ۱۳۴۰ با نظر به مقررات قانون عهدنامه پاریس مصوب ۱۳۳۷/۱۲/۱۰ و ماده ۹ قانون ثبت شرکت‌ها مصوب ۱۳۱۰/۳/۱۰ و ماده ۴۵ قانون ثبت علائم و اختراعات مصوب ۱۳۱۰ و ماده ۱۱ و ۱۵ و مواد ۵۸۲ و ۵۸۵ قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱، «اداره ثبت شرکت‌ها و مالکیت صنعتی» ایجاد شده و در بند ۲ ماده ۱ طرح اصلاحی آیین‌نامه، ثبت نام تجاری را از «وظایف» این اداره قرار داده و در واقع اداره را «مکلف» به ثبت اسم تجاری نمود.

بار دیگر نیز در اصلاحیه طرح اصلاحی آیین‌نامه ثبت شرکت‌ها [و مالکیت صنعتی] مصوب ۱۳۸۶/۲/۲۴، اداره کل ثبت شرکت‌ها و مالکیت صنعتی به دو «اداره کل ثبت شرکت‌ها و مؤسسات غیرتجاری» و «اداره کل مالکیت صنعتی» تبدیل شده و در بند الف ماده ۳ ثبت اسم تجاری را از «وظایف» اداره مالکیت صنعتی قرار داده و در واقع اینجا نیز اداره را «مکلف» به ثبت اسم تجاری نمود.

پس با توجه به آیین‌نامه‌های موجود، مفاد ماده ۴۷ قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری، در باب ثبت اجباری نام‌های تجاری تأیید می‌شود و با وجود تصور بسیاری از استادان و حقوقدانان، قید ماده ۴۷ در ارتباط با ثبت اجباری نام‌های تجاری، دارای هیچ نوع نقص و ابهامی نبوده، بلکه این قانون تجارت است که دارای نقص و ایراد بوده و ضرورت اصلاح قانون تجارت نه تنها به دلیل قدمت بالا و عدم تطابق و هماهنگی با قواعد تجاری و نیازهای مبادلاتی بین‌المللی کنونی، بلکه به دلیل تعارض با سایر قوانین از جمله قانون مورد بحث بیشتر احساس می‌شود.

مستفاد از ماده ۴۷ صرف‌نظر از قوانین و مقررات ثبت اجباری نام‌های تجاری که بحث آن آمد، این قبیل نام‌ها، حتی قبل از ثبت یا بدون ثبت در برابر عمل خلاف قانون اشخاص ثالث حمایت خواهند شد و هر گونه استفاده از نام تجاری توسط اشخاص ثالث، به صورت نام تجاری یا علامت یا علامت جمعی، یا هر گونه استفاده از آنها که عرفاً باعث فریب عموم شود، غیرقانونی تلقی می‌شود. البته پرسشی که ممکن است به اشتباه، در اینجا مطرح شود این است که مگر برای هر یک از نام تجاری، علامت تجاری و علامت جمعی تعریف جداگانه‌ای من باب تفاوت آنها نشده است، بنابراین چگونه می‌شود نام تجاری به صورت علامت تجاری و جمعی به کار رود؟ یا اینکه چون نام تجاری و علامت، دو مقوله متفاوت‌اند، امکان اینکه یکی به جای دیگری به کار رود قابل تصور نیست و در نتیجه قید اخیر ماده ۴۷ بی‌جهت و نادرست است.

در پاسخ باید گفت: درست است که نام تجاری با علامت تجاری متفاوت بوده و در واقع اسم تجاری مبین و معرف تولیدکننده یا تاجر است، در حالی که علامت تجاری محصولات صاحب علامت را از محصولات دیگران متمایز می‌سازد، ولی این تفاوت در تعریف و اهداف، هیچ ملازمه‌ای با استفاده از آنها به جای یکدیگر ندارد، چنان که گاهی بعضی از شرکت‌ها، اسم تجاری را به عنوان علامت تجاری یا خدماتی به کار می‌برند و در این صورت اسم

تجارتی در تبلیغات کالاها به عنوان تعیین‌کننده منشأ کالا یا خدمت عمل می‌کند. برای مثال می‌توان به شرکت کامپیوتری سیب اشاره نمود که اسم تجاری سیب را به عنوان علامت خود به کار می‌برد، یا فروشگاه‌های غذایی مک دونالد که از این اسم به عنوان علامت خدمت استفاده می‌کنند، البته در این حالت ممکن است اسم تجاری به عنوان علامت تجاری به ثبت برسد.

در قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری، بیش از ۳ ماده (مواد ۴۶، ۴۷ و ۴۹) که به صراحت به نام تجاری اختصاص یافته است، ماده دیگری که از آثار و احکام آن بحث نماید وجود ندارد و ما برای آگاهی از سایر مقررات مربوط به اسم تجاری ناگزیر از رجوع به قانون تجارت هستیم.

در ماده ۵۷۸ قانون تجارت آمده است که اسم تجاری ثبت شده را هیچ شخص دیگری در همان محل نمی‌تواند اسم تجاری خود قرار دهد ولو اینکه اسم تجاری ثبت شده با اسم خانوادگی او یکی باشد، مستفاد از این ماده این است که قانون در صورتی از اسم تجاری حمایت می‌کند که به ثبت داده شده باشد؛ در حالی که در ماده ۵۷۶، ثبت اسم تجاری را اختیاری می‌داند که خود قانون زمینه مشکلات عملی را فراهم می‌کند، از طرفی ثبت را اختیاری می‌داند که هر کس مایل است ثبت نکند و از طرفی نیز اگر اسم تجاری خود را ثبت نکرد، هر کس می‌تواند آن را اسم تجاری خودش قرار دهد و هیچ مقررهای نیز برای سابقه استعمال قرار نمی‌دهد که با این وضعیت حدوث اختلافات عملی واضح است، از طرفی ماده مذکوره دارای اجمال است و معنای «محل» را از این لحاظ که شهر یا شهرستان یا استان است، معلوم نمی‌نماید.

در ماده ۵۷۹، اسم تجاری‌ای را قابل انتقال می‌داند که باید این ماده با ماده ۴۹ قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری تکمیل شود، در ماده مذکور هر گونه تغییر در مالکیت نام تجاری که ممکن است از طریق انتقال آن باشد، بایستی همراه انتقال مؤسسه یا بخشی از آن باشد که با نام مزبور شناخته می‌شود.

ماده ۵۸۰ مدت اعتبار ثبت اسم تجاری را پنج سال می‌داند، اما مشخص نیست که مدت اعتبار از چه تاریخی است، از تاریخ تسلیم اظهارنامه یا تاریخ ثبت یا تاریخی دیگر؟ آیا مدت اعتبار ثبت قابل تمدید است یا خیر؟ اگر قابل تمدید است برای چند دوره تمدید می‌شود؟ چه زمانی باید برای تمدید مدت اقدام نمود؟ آیا برای تمدید نیاز به هزینه خاصی است؟

هزینه مقرر چه مقدار است؟ آیا مثل علامت تجاری و ... مهلت ارفاقی برای تمدید ثبت وجود دارد؟ و پرسش‌های بسیاری از این قبیل که در این مقال نمی‌گنجد و نیاز به اصلاح قانون دارد.

در ماده ۵۸۱ مواردی را که ثبت اسم تجاری الزامی شده است بیان می‌کند که اگر در موعد مقرر ثبت به عمل نیاید، اداره ثبت اقدام به ثبت کرده و سه برابر حق‌الثبت را اخذ می‌کند و ما گفتیم که هم اکنون با توجه به آیین‌نامه موجود، اداره مالکیت صنعتی، مکلف و ملزم به ثبت اسم تجاری است. پس مستفاد از این ماده در حال حاضر هر کس اسم تجاری را ثبت نکند، اداره ثبت خود اقدام به ثبت می‌نماید و سه برابر حق‌الثبت را نیز اخذ می‌کند و در حال حاضر مطابق ماده ۱۲۱ قانون ثبت اسناد و املاک اصلاحی ۱۳۷۳/۱۲/۲۸، حق‌الثبت هر اسم تجاری بدون احتساب بهای ورقه تقاضانامه به ازای هر اسم تجاری ۴۰۰۰۰ ریال است. البته بحث از اشکال عملی و عدم ثبت اسم تجاری به دلیل نقص قانون و قانونگذار در ذیل ماده ۵۸۲ بحث خواهد شد که متعاقبا خواهد آمد.

ماده ۵۸۲ مقرر می‌دارد: وزارت عدلیه به موجب نظامنامه ترتیب ثبت اسم تجاری و اعلان آن و اصول محاکمات در دعاوی مربوط به اسم تجاری را معین خواهد کرد، در این زمینه چنان‌که گفته شد آیین‌نامه ۵۱۵۸۳ در بند ۵ ماده ۱، سپس طرح اصلاحی آیین‌نامه ثبت شرکت‌ها در بند ۲ ماده ۱ و در نهایت اصلاحیه طرح اصلاحی آیین‌نامه ثبت شرکت‌ها [و مالکیت صنعتی] در بند الف ماده ۳ اداره مالکیت صنعتی را مکلف به ثبت نام تجاری نموده است، ولی آنچه محل بحث این ماده است ترتیبات ثبت اسم تجاری است که همچنان فاقد آیین‌نامه خاصی بوده که در آن نحوه ثبت، مدت حمایت، حقوق ناشی از ثبت و ... را مشخص نماید و متأسفانه ماده‌ای به مثابه ماده ۴۲ قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری که مواد مرتبط با علامت تجاری را به علامت جمعی نیز تسری می‌دهد - که دارای مقررات جامعی است - در مورد اسامی تجاری وجود ندارد و اینکه در ماده ۶۱ قانون و مواد ۱۸۰ به بعد آیین‌نامه از مالک اسم تجاری حمایت کیفی نموده است، به هیچ‌وجه کافی نبوده و به علت عدم اشاره به نحوه ثبت، مدت حمایت و ... که بیان شد، در عمل بسیاری از شرکت‌ها و تجار، علاقه‌مند و درواقع ناچار از ثبت اسامی تجاری به عنوان علامت تجاری به علت وجود مقررات ثبت دقیق‌تر و کامل‌تر خواهند شد که مشکلات حقوقی و عملی آن، ضرورت تصویب آیین‌نامه‌ای خاص برای ترتیبات ثبت، یا افزودن ماده یا تبصره‌ای به

اصلاحیه طرح اصلاحی آیین‌نامه ثبت شرکت‌ها [و مالکیت صنعتی] یا به قانون یا آیین‌نامه قانون جدید ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری را ایجاب می‌نماید.

نتیجه‌گیری

از آنچه گذشت چنین نتیجه گرفته می‌شود:

۱. ایران دارای سابقه‌ای بیش از سه ربع قرن در زمینه حمایت و اجرای حقوق مالکیت صنعتی اعم از علائم و نام‌های تجاری و ... است، ولی پراکندگی و ابهام در قوانین مصوب داخلی از یک‌سو و عدم هماهنگی و تطبیق با قوانین بین‌المللی از سوی دیگر از نقص‌های مهم آن است و اگرچه با الحاق به کنوانسیون پاریس برای حمایت از مالکیت صنعتی در سال ۱۳۳۷ و اصلاحات آن در سال ۱۳۷۷ و موافقتنامه مادرید راجع به ثبت بین‌المللی علائم و پروتکل مربوط به آن در سال ۱۳۸۲ و در نهایت تصویب قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری در سال ۱۳۸۶ بخش قابل توجهی از مشکلات و ناهماهنگی‌های موجود در زمینه حمایت و اجرا از علائم و نام‌های تجاری حل شد، اما کماکان خلأها و نارسایی‌هایی در زمینه تشریفات ثبت و مدت حمایت از اسامی تجاری و ... وجود دارد و پیشنهاد می‌شود که یا آیین‌نامه‌ای خاص برای ترتیبات ثبت اسامی تجاری وضع گردد، یا ماده یا تبصره‌ای به اصلاحیه طرح اصلاحی آیین‌نامه ثبت شرکت‌ها [و مالکیت صنعتی] یا به قانون یا آیین‌نامه قانون جدید ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری افزوده و به موجب آن ترتیبات ثبت و مدت حمایت از علائم تجاری را به اسامی تجاری نیز تسری دهد، زیرا در حال حاضر موضع قانون مبهم بوده و با توجه به قراین موجود در ماده ۴۲ که مقررات علائم تجاری را در علائم جمعی نیز قابل اعمال می‌داند و در مقابل عدم وجود چنین مقرره‌ای در ارتباط با اسامی تجاری، به‌هیچ‌وجه نمی‌توان مقررات علائم تجاری را در باب اسامی تجاری اجرا نمود.

۲. علامت تجاری به تصریح بند الف ماده ۳۰ قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری به هر نشان قابل رؤیتی تعریف شده است که بتواند کالاها یا خدمات اشخاص حقیقی یا حقوقی را از هم متمایز کند که مزایا و مضرات این تعریف نسبت به قانون سابق مطرح شد و معلوم گشت که علامت تجاری با علامت صنعتی دو امر متفاوت است. ثبت علامت تجاری با توجه به تمام استدلال‌های ذکر شده و مقایسه‌ای که با قانون سابق شد،

درواقع اجباری بوده و باید ثبت شود تا از حمایت‌های قانون بهره‌مند گردد و تنها استثنای آن نیز بند ۵ ماده ۳۲ در باب علائم معروف و مشهور است که به‌رغم عدم ثبت اولیه، مشمول حمایت قانون‌اند.

۳. اسم یا نام تجاری به موجب بند ج ماده ۳۰ به اسم یا عنوانی تعریف شده است که معرف و مشخص‌کننده شخص حقیقی یا حقوقی باشد. قانون جدید اگرچه نقص قانون تجارت و قانون سابق ثبت اختراعات مصوب ۱۳۱۰ را در زمینه عدم تعریف و عدم وجود ضمانت اجرای کیفری و مدنی مؤثر رفع نموده است؛ اما به لحاظ عدم ذکر تشریفات ثبت، حقوق ناشی از ثبت، مدت حمایت و ... که قبلاً نیز بحث آن آمد، کماکان مبهم و ناقص است. با توجه به تعریف قانون و مستفاد از سایر قوانین و آیین‌نامه‌ها معلوم شد که اسم تجاری نه تنها با علامت تجاری، بلکه با اسم تاجر، اسم شرکت و ثبت تجاری متفاوت است که بحث تفصیلی آن گذشت و در نهایت در جهت رفع تعارض موجود در مجموعه قوانین موضوعه، در باب ثبت اسم تجاری، با توسل به آیین‌نامه‌های موجود و مرتبط، این تعارض را به نفع قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری سال ۱۳۸۶ من باب اجباری بودن ثبت، رفع نمودیم.

منابع

۱. اسکینی، ربیعا. حقوق تجارت و شرکت‌های تجاری. جلد ۱. تهران: سمت، چاپ دوم، ۱۳۸۷.
۲. اسلامی، شیرزاد. مجموعه قوانین مالکیت‌های فکری. تهران: مجد، ۱۳۸۸.
۳. اصلانی، حمید رضا. حقوق مالکیت صنعتی در فضای سایبر. تهران: میزان، ۱۳۸۹.
۴. امیری، حسین‌علی. اجرای حقوق مالکیت صنعتی در مقررات سازمان جهانی تجارت و حقوق ایران. تهران: میزان، ۱۳۸۸.
۴. جاکوب، سر رابین، الکساندر دنیل و لندسی لین. مالکیت فکری. ترجمه هاشم هاشم‌بیگی، تهران: جهاد دانشگاهی، ۱۳۸۶.
۵. جعفری لنگرودی، محمدجعفر. ترمینولوژی حقوق. تهران: گنج دانش، چاپ هفدهم، ۱۳۸۶.
۶. حجتی اشرفی، غلامرضا. مجموعه کامل قوانین و مقررات محشای بازرگانی و تجاری. تهران: گنج دانش، چاپ سوم، ۱۳۸۶.
۷. حسنی، حسن. حقوق تجارت. تهران: میزان، چاپ هفتم، ۱۳۸۹.
۸. دمیرچیلی، محمد، علی حاتمی و محسن قرائی. قانون تجارت در نظم حقوقی کنونی. تهران: میثاق عدالت، چاپ ۶، ۱۳۸۶.

۹. رئیسی، لیلا. نظام حل و فصل اختلافات حقوق مالکیت معنوی. تهران: جنگل، ۱۳۸۸.
۱۰. ستوده تهرانی، حسن. حقوق تجارت. تحقیق و تعلیق محسن صفری. تهران: دادگستر، چاپ ۲۳، ۱۳۸۸.
۱۱. شمس، عبدالحمید. حقوق مالکیت بر علائم تجاری و صنعتی. تهران: سمت، ۱۳۸۲.
۱۲. عبادی، محمدعلی. حقوق تجارت. ویرایش شیرین عبادی، تهران: گنج دانش، چاپ ۱۱، ۱۳۷۴.
۱۳. عرفانی، محمود. حقوق تجارت به زبان ساده. تهران: میزان، ۱۳۸۸.
۱۴. کاتبی، حسین‌قلی. حقوق تجارت. تهران: گنج دانش، چاپ ۷، ۱۳۷۵.
۱۵. کلمبه، کلور. اصول بنیادین حقوق مولف و حقوق مجاور در جهان. ترجمه علیرضا محمدزاده وادقانی، تهران: میزان، ۱۳۸۵.
۱۶. میرحسینی، سیدحسن. مقدمه‌ای بر حقوق مالکیت معنوی. تهران: میزان، چاپ ۲، ۱۳۸۵.
۱۷. میرحسینی، سیدحسن. فرهنگ حقوق مالکیت معنوی. جلد ۱ و ۲. تهران: میزان، ۱۳۸۵.
۱۸. وکیل، امیرساعد. حمایت از مالکیت فکری در سازمان جهانی تجارت و حقوق ایران. تهران: مجد، ۱۳۸۳.

Name and trademark, the process of registration and related rights

Eisa Rajabi

Abstract:

Intellectual property rights are divided to the two category of industrial and literary and artistic property rights. The category of industrial property rights, which is focused in this article, will support the topics such as patents, marks and trade names, industrial designs, geographical indications and trade secrets. In particular this article discussed about the analysis of both the new and old regulations relating to trademarks and tradenames

According to the new regulation on Patents, Industrial designs and Trademarks (approved in 1386) and its differences with the law of Patents (approved in 1310) and Commercial Law (approved in 1311) and its importance in trade, it seems necessary thinking at concepts and terms of new regulation.

Before the new regulation, any reference about trademarks and tradenames was just the law of Patent (1310) and the Commercial Code which have shortcomings and ambiguities. Since with the approval of the new regulation, there are different views in this regard. Because of that, In this article, by comparing the articles about trademarks and tradenames with previous Law and commercial law some shortcomings and ambiguities are solved and presented some suggestion for better amendment of new regulation.

Keywords:

industrial property rights, trade marks, collective marks, trade names, register of trade marks and trade names.

Journal of LEGAL RESEARCH

VOL. XIV, No. 2

2015-2

- Independence or lack of independence mosque: Study on draft of “support of management, construction, equipping and renovation of mosques and prayer rooms in the country”
Babak Darvishi- Keyvan Sedaghati
- Indigenous and Local Communities under International Wildlife Protection Law
Janet Elizabeth Blake - Fatemeh Rezaipour
- A Comparative Analysis of Civil Liability of Caretaker over the Actions of Persons in Need of Care in the Iranian and English Law
Alireza Yazdanian - Elnaz Ghodsi
- Legitimacy of Amnesties in International Law
Mahin Sobhani
- ISIS’s International Crimes in the light of Criminal Justice
Armin Talaat
- Treaties over time in jurisprudence: Evaluation of the Judgment of the International Court of Justice in the Case Concerning the Dispute Regarding Navigational and Related Rights
Farzaneh Seifzadeh
- Criteria for Limiting Human Rights and Liberties
Yalda Khosravi
- The Role of the Union of South American Nations in the Maintenance of International and Regional Peace and Security
Alireza Ranjbar
- Name and trademark: the process of registration and related rights
Eisa Rajabi
- La victime en Espagne: acteur privilégié du procès pénal
Mohammad Ali Mahdavi Sabet - Ehsan Abbaszadeh

S. D. I. L.

The S.D. Institute of Law
Research & Study